

Вікторія Анатоліївна ДМИТРИЄВА

кандидат історичних наук,
доцент,
кафедра статистики, обліку та економічної інформатики,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
E-mail: vdmityeva@i.ua

**ФАКТОРИ ДОВІРИ УКРАЇНЦІВ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ:
ПОВЕДІНКОВИЙ АСПЕКТ**

Дмитрієва, В. А. Фактори довіри українців до національної та іноземних валют: поведінковий аспект / Вікторія Анатоліївна Дмитрієва // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. – Том 28. – № 1. – С. 51-61. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. На економічні зміни в Україні споживачі фінансових послуг реагують поведінкою, яка є індикатором довіри, починаючи від власної національної грошової одиниці до банківської системи загалом. Актуальним є питання домінування гривні в економіці країни як офіційної національної грошової одиниці, оскільки стрімке зростання розрахунків чи заощаджень в іншій валюті можуть свідчити не просто про недовіру до гривні, а про приховану доларизацію економіки, що спричинятиме «обвал» вартості гривні, інфляцію та інші вияви кризи. З іншого боку, власне поведінка споживачів фінансових послуг може бути не лише реакцією, а й чинником впливу на стан в економіці.

Мета: аналіз факторів формування уподобань домогосподарств України як кінцевих споживачів щодо вибору виду валюти, в якій ними віддається перевага при зберіганні коштів на банківських рахунках, та чинників, які впливали на загальну поведінку вкладників депозитів протягом періоду з січня 2006 р. по листопад 2017 р.

Метод (методологія). У дослідженні використано зіставність динамічних рядів даних у зіставних валютах для аналізу змін валового внутрішнього продукту на душу населення, середньомісячної заробітної плати у розрахунку на одного штатного працівника, валютних депозитів. Для адекватного зіставлення виконувалось статистичне змикання динамічних рядів, розрахунок коефіцієнтів доларизації, аналіз темпів зміни показників, розрахунок коефіцієнтів регресійних залежностей. Для наочного подання результатів застосовано графічний аналіз.

Результати. Протягом досліджуваного періоду спостерігається спад в обсягах депозитів домогосподарств за всіма видами валют, починаючи з 2014 р. Низька вартість власної національної грошової одиниці підштовхувала домогосподарства віддавати перевагу більш стійкій іноземній валюті, зокрема долару. Приток або відток депозитів у будь-якій валюті, як вітчизняній, так і іноземній, був зумовлений відповідною зміною рівня доходів населення.

Сфера застосування охоплює як банківську систему, так і економіку загалом.

Ключові слова: курси валют; депозити домашніх господарств; середня заробітна плата; паритет купівельної спроможності валют; рівень доларизації; тенденція.

Viktoriya Anatoliyivna DMYTRIYEVA

PhD in History,
Associate Professor,
Lecturer,
Department of Statistics, Accounting and Economic Informatics,
Dnipro National University named after Oles Gonchar
E-mail: vdmitriyeva@i.ua

FACTORS OF UKRAINIANS' CONFIDENCE IN THE NATIONAL AND FOREIGN CURRENCIES: ASPECT OF BEHAVIOUR

Abstract

Introduction. Customers of financial services react to economical conjuncture by behaviour, which can indicate the confidence both in own national currency and bank system in whole. The factor of hryvnia domination in national economy that is an official national currency remains relevant. On the one hand, when volume of the foreign currency rises sharply in the market or savings, then it means not only failure of trust to hryvnia but also the hidden economy dollarization. It causes the plunge of hryvnia value, inflation, and other crisis symptoms. On the other hand, behaviour of financial services customers can be not only the response but also the factor that effects the economic development.

Purpose. The article aims to analyse factors that form Ukrainian household preferences in choosing type of currency for saving money on the bank accounts; to investigate factors that affect general behaviour of depositors during the period from January 2006 to November 2017.

Method (methodology). Dynamic rows comparison in comparable currencies for the analysis of changes in gross domestic product per capita is used in the research. Such indicators as average salary per one full-time employee, foreign currency deposits, dollarization level, regression coefficients are analysed in compared rates of currencies to have relevant results about household behaviour. Graphical method is used to demonstrate the results of analysis.

Results. The trend of declining of household deposits in all types of currencies since 2014 has been analysed. Low cost of hryvnia has pushed households to put money on deposits in stable foreign currencies. However, the recession tendencies have been observed even in the volumes of deposits in stable currencies. Changes in income level of the population have become the main course of deposits fluctuations.

Keywords: currency fluctuations; household deposits; average salary; purchasing power parity; dollarization level; tendency.

JEL classification: G21, G02, O11, P34

Вступ

Віддавна відомо, що поведінка населення може формувати злети і падіння показників економічного розвитку. Це стосується не лише виробництва та попиту продукції, а й сфери фінансових послуг, без якої на сьогодні неможливо уявити економіку жодної країни. Економіка – цілісна система, в якій реалізуються економічні операції з виробництва, обміну, розподілу ресурсів, товарів та послуг. У випадку, коли у функціонуванні якоїсь із підсистем відбувається збій, це неодмінно вплине на економіку загалом. Однак найбільш уразливою від раптових кон'юнктурних змін є саме фінансова сфера країни, головною задачею якої є перерозподіл ресурсів між секторами економіки. Банківська система може потерпати від «знекровлення» або, навпаки, стрімкого «наводнення»: її стан може приховувати такі негативні прояви, як дефіцит активів чи надлишок зобов'язань. У відповідь на це споживачі сфери фінансових послуг можуть відреагувати поведінкою, для якої можна добрати такі дефініції, як «ігнорування та байдужість», «стриманість та очікування», «втеча», «ажіотаж», «голод» тощо. Однак зі світового досвіду відомо, що поведінка населення може бути водночас і відповіддю, і фактором змін в економіці.

На нашу думку, саме поведінка населення як реагента та фактора змін у наповненні фінансової системи України ресурсами є актуальною. Проблеми формування депозитів як частини ресурсної бази банківської системи піднімали різні дослідники, зокрема серед них Князь С. В. та Горун М. В. [1]. Фактори захищеності депозитів та їх вкладників аналізував Д'яконов К. М. [2]. Класифікацію банківських ресурсів та факторів, які їх формують, розглянула Волохата В. Є. [3]. Депозитну політику банків щодо залучення депозитів вивчав Коваленко М. О. [4]. Перспективи депозитної діяльності банків України дослідив Коваленко В. В. [5]. Є й інші дослідження, що стосуються аналізу структури та ефективності діяльності банківської системи. Однак, з нашої точки зору, недостатня увага звертається на питання кількісного та

якісного впливу уподобань та грошових можливостей домогосподарств як кінцевих споживачів фінансових послуг на формування обсягів депозитів як ресурсної бази банківської системи.

Мета та завдання статті

Метою статті є аналіз факторів впливу на поведінку домогосподарств як вкладників депозитів. Для досягнення мети вирішувалися такі завдання, як зіставлення обсягів депозитів за гривневим еквівалентом та еквівалентом іноземної валюти, в якій домогосподарства формували вклади на банківських рахунках; зіставлення динаміки змін середньомісячного рівня заробітної плати з динамікою обсягів депозитів; реконструкція впливу середнього рівня зарплати в Україні на бажання населення мати накопичення. Аналіз виконано за щомісячними даними офіційних статистичних джерел та охоплено період з січня 2006 по листопад 2017 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження

У світі рівень довіри до фінансової системи оцінюють у різний спосіб. Але, на нашу думку, головними індикаторами залишаються обсяги депозитів у національній та іноземній валюті, які формуються саме домашніми господарствами як кінцевими споживачами всіх продуктів і послуг. Адже за рівнем життя домашніх господарств можна судити не лише про їх потенційну здатність вкладати свої заощадження на банківські рахунки країни, але і про їх бажання та спосіб це зробити. Як слушно зазначили автори статті Шкріб Марко та Хведчук Костянтин, «якщо перевага надається іноземній валюті (доларизація активів, коли іноземну валюту використовують як засіб накопичення та збереження заощаджень), це свідчить про низьку довіру до національної валюти. Причиною цього зазвичай є макроекономічна нестабільність, що мала місце раніше, – висока інфляція та/або знецінення національної валюти» ([6, с. 7]).

В економіці України відомі злети і падіння вартості долара, які стали характерними після січня 2014 р. Однак не варто ігнорувати факт існування в минулому (до зазначеного періоду) фіксованої вартості цієї валюти, про що свідчить офіційна статистика Національного Банку України (рис. 1).

Рис. 1. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (100 доларів США), середній за місяць (побудовано автором за даними [7])

На сьогодні в Україні саме вартості долара та євро певною мірою відображають рівень знецінення або, навпаки, зміцнення національної грошової одиниці. Це можна пояснити ще й тим, що валюта США та окремих розвинутих європейських країн, з якими нам доводиться себе зіставляти, є переоціненою, тобто вартість цих іноземних валют завжди перевищує вартість гривні. Це підтверджує паритет купівельної спроможності валют, який розраховують за цінами визначеного набору товарів та послуг, що є ідентичними за технологією виробництва та користуються приблизно однаковим попитом у зіставляваних країнах. Методика розрахунку цього показника від найпростішого в розумінні і

найпопулярнішого індекса «Біг-Мака» [8; 9] до більш складного, розрахованого, наприклад, методами Гирі-Каміса та ЕКШ [10], дозволяє одержати результат у приблизно однакових межах, хоча слід зазначити, що кожний метод має свої особливості, як, скажімо, ефект Гершенкрона [11] методу ЕКШ.

Фактор недооціненості національної грошової одиниці підсвідомо штовхає споживачів фінансових послуг в Україні зберігати кошти саме в більш «твердих» валютах, якими є, наприклад, долар, євро, швейцарський франк, шведська крона тощо. У разі, якщо знецінюється гривня, це призводить до зростання цін на товари та послуги. А отже, українські домогосподарства будуть продавати іноземну валюту для того, щоби «виручити» більші суми в гривнях з метою оплати своїх кінцевих споживчих витрат, обсяг яких зріс. На підтвердження цього наведемо обсяги валового внутрішнього продукту в гривнях та в доларах за період з 2000 по 2016 роки (рис. 2).

Діаграма відображає неоднозначну тенденцію в поведінці показника валового внутрішнього продукту України у доларах США на фоні яскраво вираженого зростання ВВП в гривнях, навіть за вирівняними значеннями ряду (з урахуванням браку даних по територіях АРК, частини Донецької та Луганської областей). Привертають увагу два періоди в розвитку нашої країни, які є передкризовими: 2008 рік, після якого рівень ВВП в зіставній валюті (доларах) впав у 2009 році, та 2013 рік, після якого відбувся стрімкий спад у 2014 році. Постає питання: якою мірою подібні спади в економіці вплинули на здатність населення накопичувати вільні кошти на депозитних рахунках?

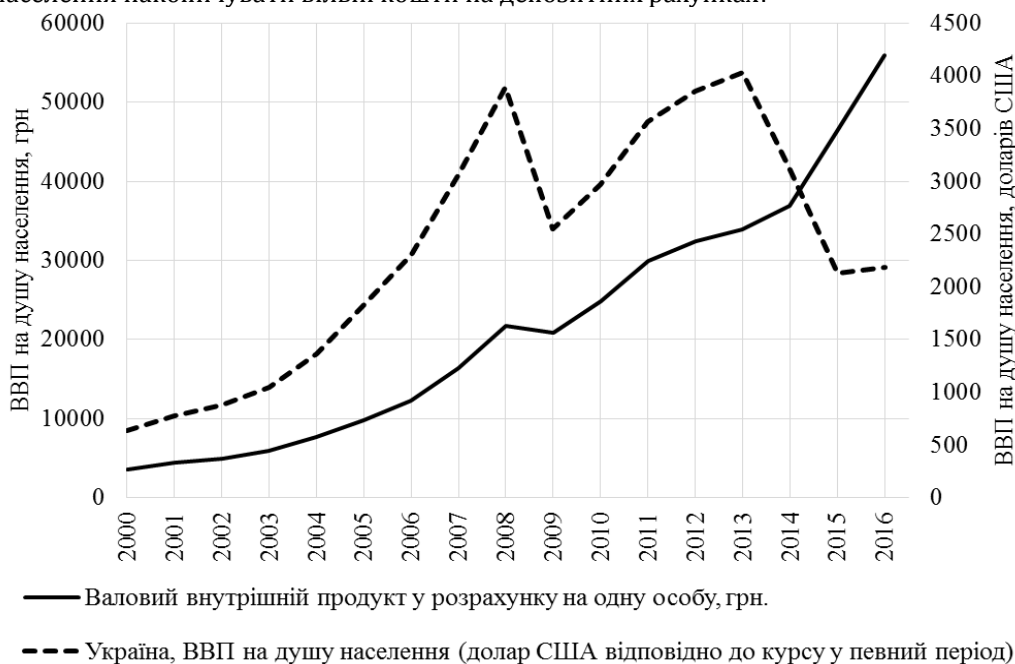

Рис. 2. ВВП на душу населення, в доларах США відповідно до курсу у певний період, та в гривнях (побудовано автором за даними [12; 13])

Зіставлення за різні роки показників щомісячної середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника в гривнях з її еквівалентом у доларах США, з урахуванням щомісячного курсу цієї валюти в середньому за період, дозволяє виявити суттєве зниження середнього рівня зарплати (рис. 3). Зокрема, у квітні 2011 р. середня зарплата в Україні становила 2533 грн, що відповідало 318 долларам США за курсом на той момент. Приблизно цього ж рівня у 318, 98 доларів США вдалося знов досягти в грудні 2017 р. після стрімкого падіння в 2014 р., але це вже була зарплата в 8777 грн. Отже, за цей період знецінення відбулося в 3,5 рази, або на 6244 грн.

Стрибки знецінення вартості середньої зарплати в Україні відбувалися в кризові періоди: 2008-2009 рр. та 2014-2015 рр. Зокрема, з вересня 2008 р. (коли середня зарплата була на рівні 380,13 дол. США) до січня 2009 р. (216,23 дол. США) вона впала в 1,76 раза. З грудня 2013 р. (452,77 дол. США) до лютого 2015 р. (148,41 дол. США) середня заробітна плата втратила у вартості в 3 рази.

Неоднозначну тенденцію спостережено і в поведінці споживачів фінансових послуг, яка також формується під впливом економічної нестабільності в Україні. Однак у результаті аналізу з'ясувалося, що довіра населення нашої країни до різних грошових одиниць відрізняється. Виявити це дозволив аналіз вкладів домогосподарств на банківські депозити.

Зміни обсягів гривневих депозитів домогосподарств загалом охарактеризовані зростаючою тенденцією, якщо не зважати на кризові спади 2008 та 2014 рр. (на рис. 4 виділено суцільною лінією). Однак, якщо перевести обсяги гривневих депозитів у долари як більш стабільну грошову одиницю, стане

зрозуміло, що вартість депозитів у національній грошовій одиниці впала після 2014 р. (на рис. 4 пунктирний графік) і цей спад цінності є очевидним.

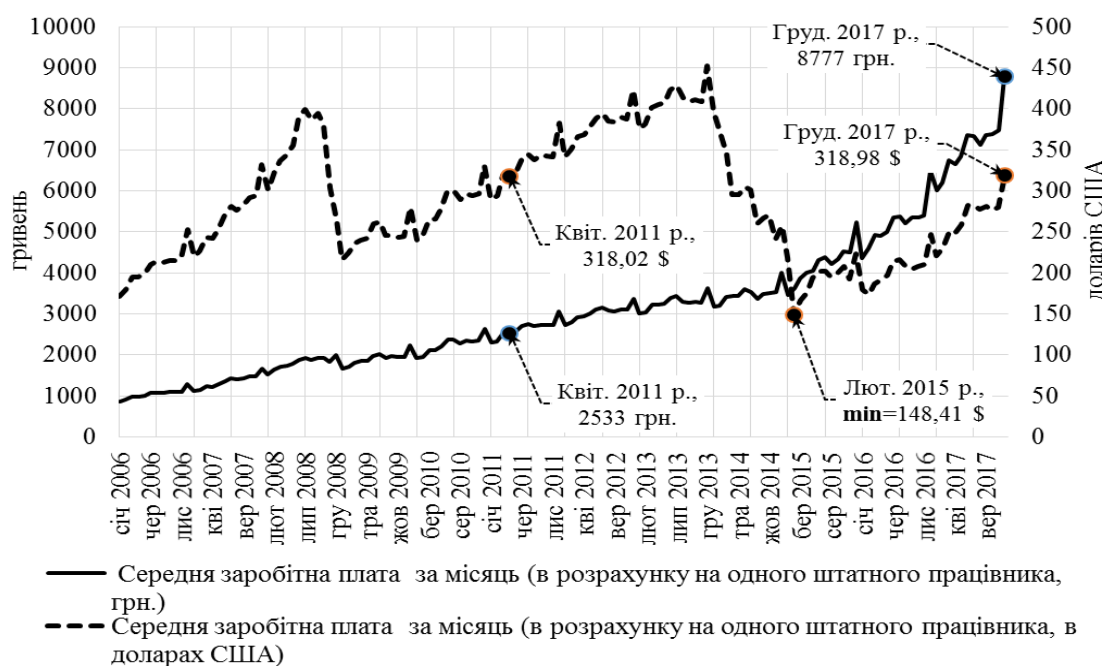

Рис. 3. Середня заробітна плата за місяць (у розрахунку на одного штатного працівника) в гривнях та доларах США за період 2000 – 2017 рр. (побудовано автором за даними [14; 15])

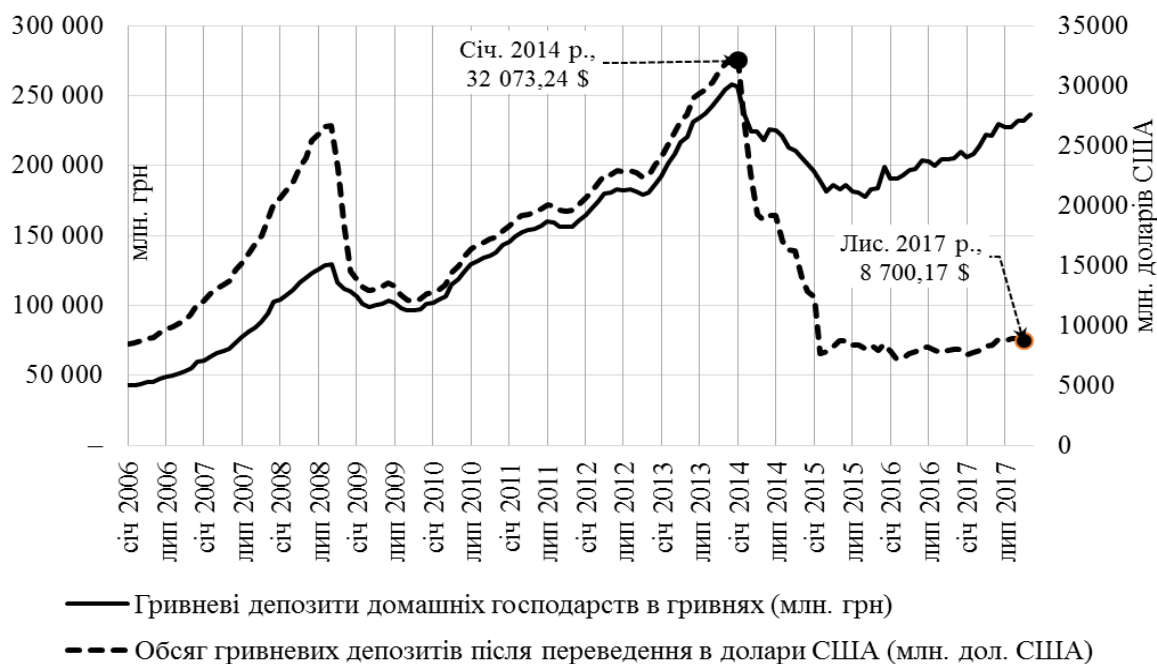

Рис. 4. Обсяг гривневих депозитів домашніх господарств, у гривнях та доларах США (побудовано автором за даними [14; 16])

Простежимо, як вплинула нестабільність грошової системи в Україні на довіру домашніх господарств до іноземних валют. Зокрема, тенденція довіри до «популярного» долара США відобразилася у більших сумах депозитних вкладень, однак статистика доводить, що зниження рівня життя населення призвело і до послаблення схильності зберігати кошти на банківських рахунках (рис. 5).

Два піки на графіку пояснюються зміною курсу долара в Україні: від 865,5 грн за 100 доларів США у лютому 2014 р. до 2447,99 грн за 100 доларів США у лютому 2015 р. Характерно, що обсяги доларових депозитів у доларовому еквіваленті продовжили стрімке падіння після лютого 2014 р., а в гривневому еквіваленті їх вартість стрімко зростає від 1581,27 у січні 2015 р. до 2447,99 грн за 100 доларів США у лютому 2015 р. (тобто в 1,5 рази), а потім знову впала. Зростання доларових депозитів у гривневому еквіваленті загалом пояснюється знеціненням національної грошової одиниці відносно іноземної валюти.

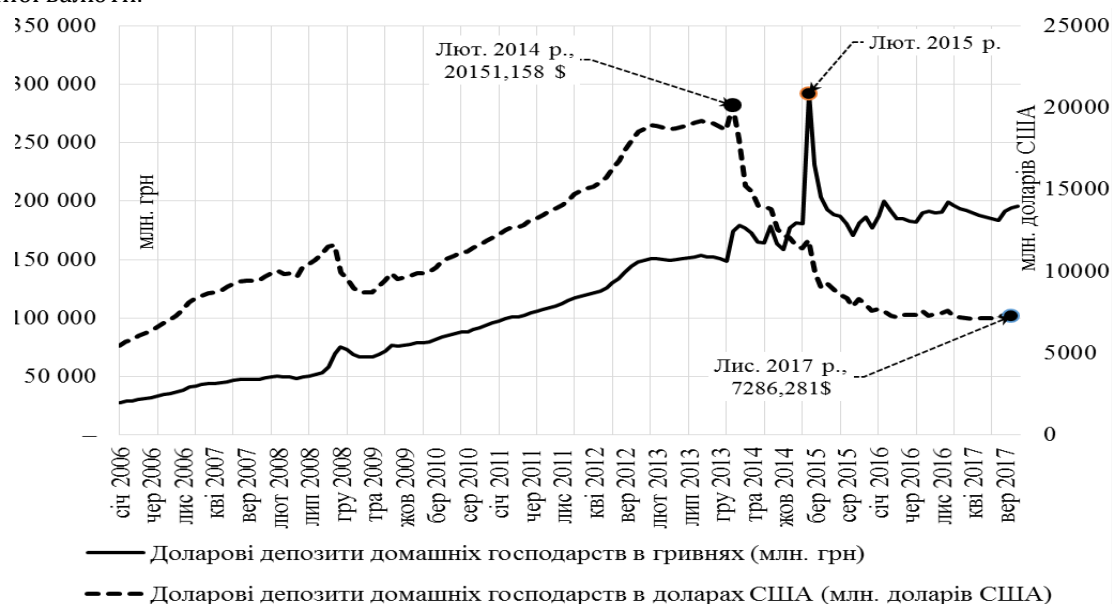

Рис. 5. Обсяг доларових депозитів у гривнях та доларах США (побудовано автором за даними [14; 16])

Зменшення обсягів депозитів в європейській валюті (рис. 6) також у жодному разі не пояснюється збільшенням довіри до гривні, яка знецінилася після 2014 р. і у відношенні до євро. На діаграмі відображено вплив стрибків вартості євро на обсяг депозитів: від 1180,3 грн за 100 євро у лютому 2014 р. (коли обсяг депозитів склав 2991,72 млн євро) до 2779,68 грн за 100 євро у лютому 2015 р., причому у січні 2015 р. вартість євро дорівнювала 1853,45 грн за 100 грошових одиниць (знов «кидок» у 1,5 рази). Тенденції, зображені на діаграмі, доводять, що одноразовий імпульс щодо зростання вартості іноземної валюти не поживав активності депозитних євро-вкладників, а навіть пришвидшив їх скорочення до 1156,01 млн євро у листопаді 2017 р.

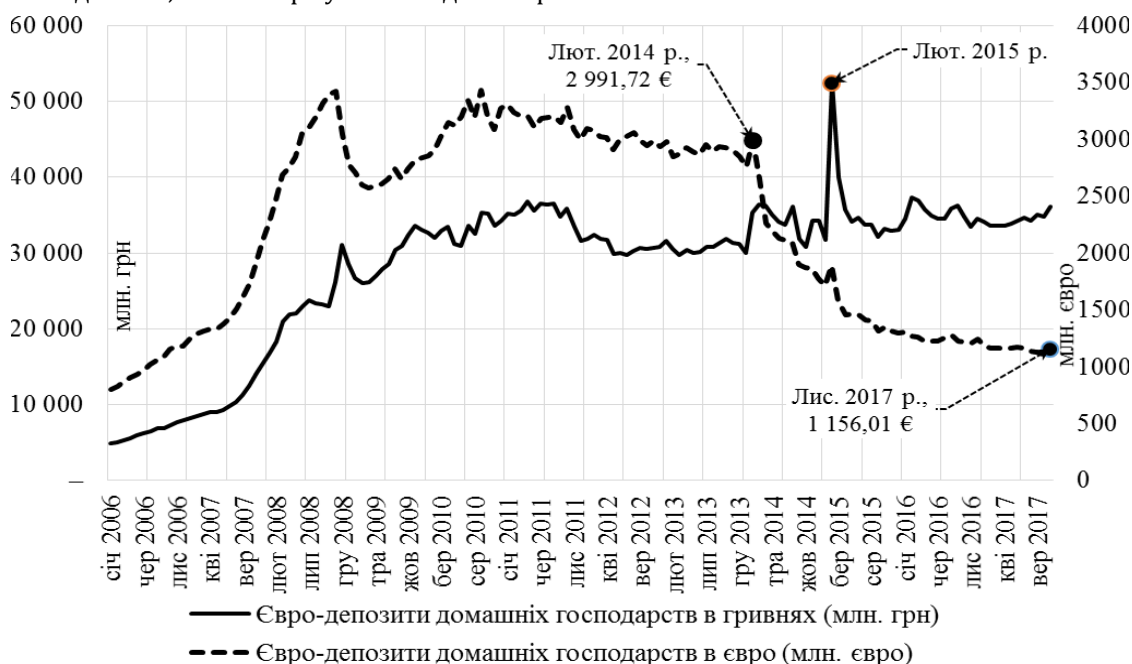

Рис. 6. Обсяг євро-депозитів в євро та гривневому еквіваленті (побудовано автором за даними [14; 16])

А що відбулося з рублевими депозитами? Розбіжності в тенденціях поведінки гривні і російського рубля незначні (рис. 7). У лютому 2014 р. за 10 рублів потрібно було сплатити 2,46 грн, а у лютому 2015 р. вартість 10 рублів зросла до 3,79 грн (проти 2,61 грн за 10 руб. у січні 2015 р.). Свою роль відіграло і одночасне знецінення вартості російського рубля.

У зіставленні з депозитами в інших валютах, «втеча» рублевих депозитів виявилася більш активною: їх обсяги скоротилися втричі за рік з 2014 по 2015 рр. та майже в дев'ять разів з лютого 2014 р. по листопад 2017 р. Для зіставлення: за рік з лютого 2014 по лютий 2015 рр. доларові депозити скоротилися лише в 1,7 раза, а євро-вклади – в 1,6 раза; з лютого 2014 по листопад 2017 рр. загалом такий спад склав всього лише 0,6 раза по депозитах, як в доларах, так і в євро, завдяки уповільненню спадної тенденції з осені 2015 р. (табл. 1).

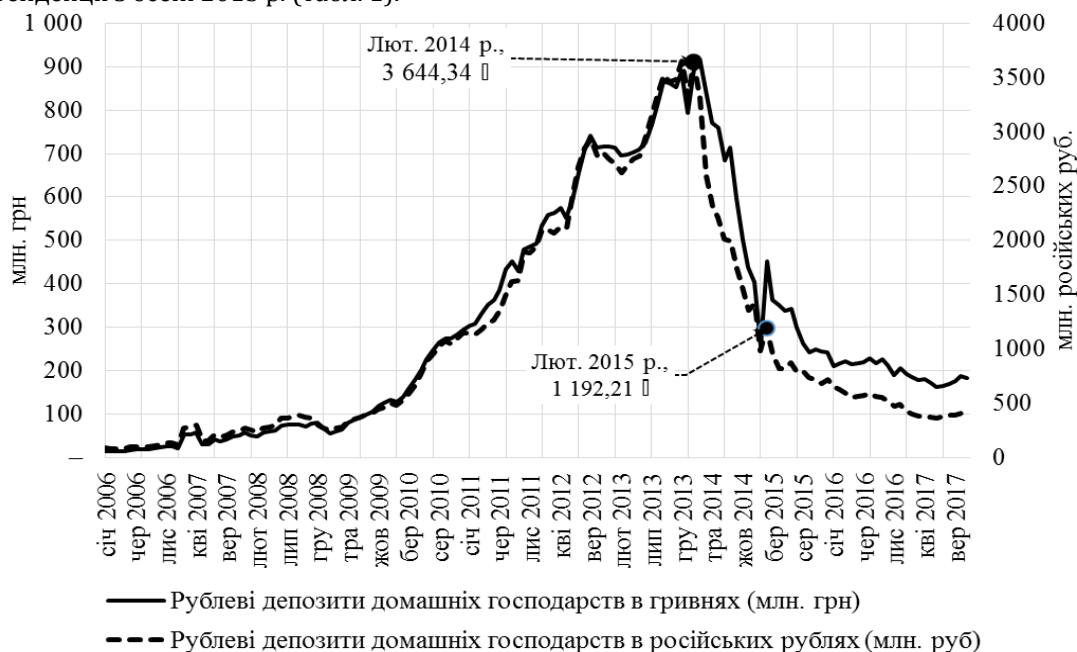

Рис. 7. Обсяг рублевих депозитів в гривнях та російських рублях (побудовано автором за даними джерела [14; 16])

Таку статистику можна було б пояснити і політичними мотивами. Однак у нашому випадку спад довіри до російського рубля властивий саме домогосподарствам, а не юридичним особам (підприємствам та банкам) чи представникам державних органів.

Таблиця 1. Темпи скорочення обсягів депозитів домашніх господарств за валютами (розраховано автором за даними [14; 16])

Депозити	Темпи скорочення обсягів депозитів загалом за період	
	лютий 2014 р. – лютий 2015 р	лютий 2014 р. – листопад 2017 р.
Гривневі у гривнях	1,26	1,29
Доларові в доларах	1,69	0,61
Єврові в євро	1,58	0,61
Рублеві в рублях	3,06	8,99

Насамкінець зіставимо рівень доходів українців з обсягами вкладених на банківські рахунки депозитів. Зміна середньомісячної заробітної плати у розрахунку на одного штатного працівника однозначно впливає на потенційну здатність та схильність населення України до банківських збережень у гривнях (рис. 8). Однак цікаво, що у період з січня 2006 р. по січень 2014 р. зростання зарплати на одну гривню спричинило зростання обсягів гривневих депозитів у середньому у 71,497 раза без урахування інших факторів (табл. 2).

«Підйом» депозитів на точковій діаграмі до січня 2014 р., подальші спад та уповільнення припадають на стрімку зміну вартості гривні з січня 2014 р. Зміна в економічній стабільності після січня 2014 р. стала фактором уповільнення зростання гривневих депозитів, що вплинуло на загальну тенденцію за весь період з січня 2006 р. по листопад 2017 р. Іншими словами, якщо зарплата зростала на гривню, то в середньому депозити зростали в 28,962 раза.

Тенденція доларових депозитів є більш вирівняною, але так само підтверджує здатність населення до депозитних вкладень залежно від рівня доходів (рис. 9).

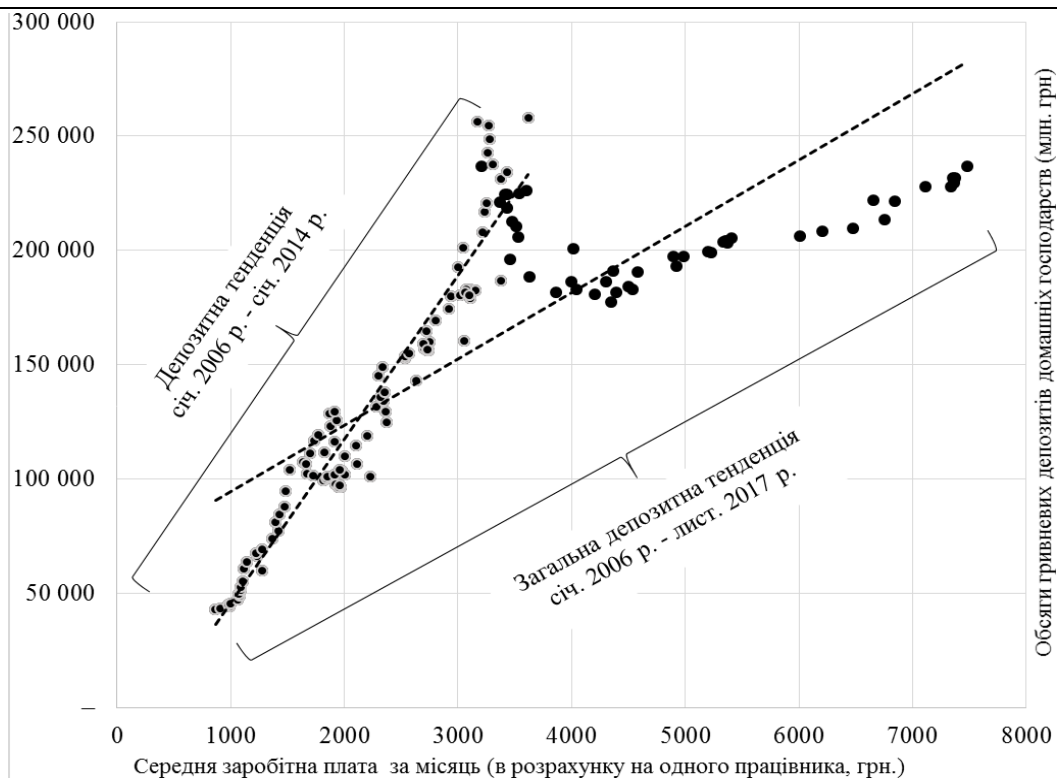

Рис. 8. Залежність обсягу гривневих депозитів від рівня середньомісячної заробітної плати (побудовано автором за даними [15; 16])

Таблиця 2. Залежність обсягу гривневих депозитів від рівня середньої заробітної плати (розраховано автором за даними [15; 16])

Депозитна тенденція за період	Апроксимація залежності	R ²
січень 2006 р. – січень 2014 р.	$y=71,497x-25319$	0,9246
січень 2006 р. – листопад 2017 р.	$y=28,962x+65784$	0,635

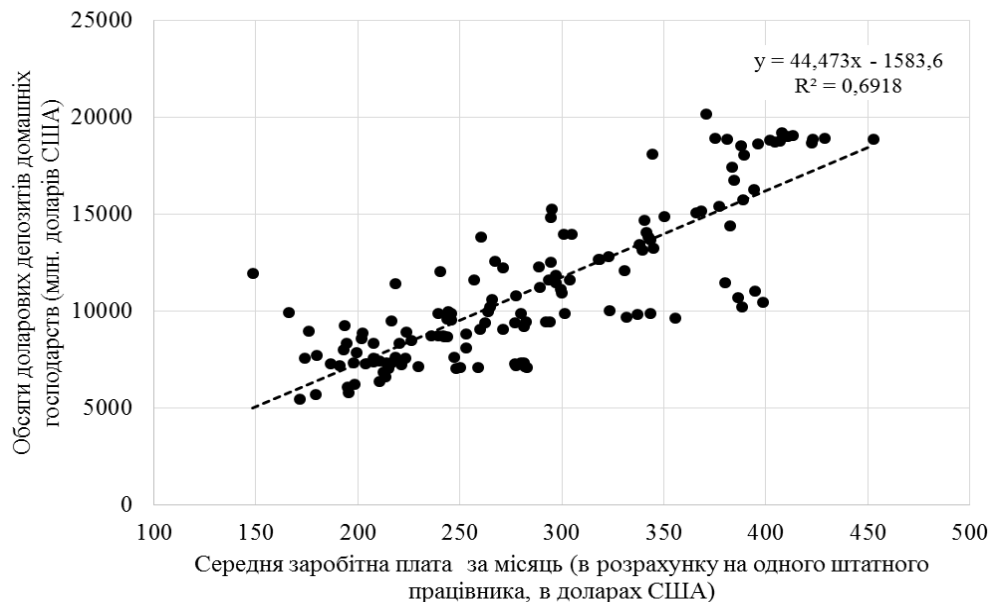

Рис. 9. Залежність обсягу доларових депозитів домашніх господарств від рівня середньо-місячної заробітної плати у доларовому еквіваленті (побудовано автором за даними [15; 16])

За проведеними розрахунками коефіцієнт співвідношення доларових депозитів до гривневих у середньому за весь досліджуваний період (з січня 2006 р. по листопад 2017 р.) дорівнював 0,741 або 74 %. Це свідчить про перевагу уподобань населенням саме цієї валюти у зіставлення з іншими, оскільки евро-депозити отримали в середньому частку в 0,1866 (18,66 %), а рублеві – в 0,0017 (0,17 %). Однак, протягом цього періоду було виявлено мінімальний коефіцієнт співвідношення доларових вкладень на рівні 0,40 (серпень 2008 р.) та максимальний – у 1,55 (лютий 2015 р.). Водночас, після розрахунку відношення обсягів доларових до сумарного обсягу всіх депозитів, з'ясувалося, що середній рівень доларизації становив 37,8 % з мінімальним рівнем у 25,13 % в липні 2008 р. та максимальним – 54,5 % у лютому 2015 р. Цифри доводять, що довіра до валют змінюється залежно від періодів спокою, передкризового та кризового станів економіки, яка формує насамперед рівень життя населення, а отже, і його можливості та бажання відносити свої кошти до банків.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Висновок перший. Рівень доларизації економіки та довіри до власної грошової одиниці насправді залежать від рівня економічної стабільності в країні, лояльності до валюти інших країн та рівня життя населення. Цим також пояснюється спад депозитних вкладень у будь-якій валюті в українській банківській системі після січня 2014 р.

Висновок другий. Існує ще один важливий фактор, який не треба зневажати. Мова іде про недооціненість української гривні, причиною чого може бути її непоширеність, некупність чи незабезпеченість, в інших країнах. Риторичне питання: український громадянин може зберігати свої кошти у доларах, евро, франках; а чи бажає американець, швейцарець чи громадянин іншої європейської країни зберігати кошти в гривнях? Цікаво, чому? Це питання потребує подальших розвідок.

Висновок третій. Що довше населення України віддаватиме перевагу іноземним валютам, то довше власна валюта буде недооціненою в паритеті купівельної спроможності та нестійкою на внутрішньому валютному ринку.

Висновок четвертий. Саме зміна рівня доходів населення визначає зміну обсягів депозитів, у якій би валюті їх не вкладали.

Список літератури

1. Князь, С. В. Депозит як основне джерело банківських ресурсів [Електронний ресурс] / С. В. Князь, М. В. Горун // Вісник Університету банківської справи Національного банку України, 2013 № 1 (16). – С. 164-168. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/VUbsNbU_2013_1_32.pdf.
2. Д'яконов, К. М. Депозитний ринок України: чи захищені банки та вкладники? [Електронний ресурс] / К. М. Д'яконов // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – С. 235-238 Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nvmgu_eim_2015_10_53.pdf.
3. Волохата, В. Є. Фактори формування депозитних ресурсів банку [Електронний ресурс] / В. Є. Волохата // БІЗНЕС ІНФОРМ № 8, 2013. – С. 310-316. Режим доступу: http://www.business-inform.net/pdf/2013/8_0/310_316.pdf
4. Коваленко, М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів [Електронний ресурс] / М. О. Коваленко // Інвестиції: практика та досвід. – № 2. – 2017. – С. 39-44. Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/9.pdf.
5. Коваленко, В. В. Депозитна діяльність банків України: реалії та розвиток на майбутнє [Електронний ресурс] / В. В. Коваленко // Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 4, 2015. – С. 834-837. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/177.pdf>.
6. Шкреб, М. Безготівкове суспільство та дедоларизація в Україні: чого бракує для актуальної дискусії? [Електронний ресурс] / М. Шкреб, К. Хведчук // Вісник Національного банку України, Грудень, 2016. – С. 6-12. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=42352929>. Дата публікації: грудень 2016 року.
7. Статистика зовнішнього сектору. Показники валютного ринку [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls.
8. The Economist: справедливий курс гривні – 7,3 за долар [Електронний ресурс] // Українська правда. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2016/01/11/7095055/>. Дата публікації: 11 січня 2016 року.
9. Свіжа статистика від "Біг-Мака": Гривня стала найбільш недооціненою валютою світу [Електронний ресурс] // Патріоти України. – Режим доступу: <http://patrioty.org.ua/economic/svizha-statystyka-vid->

bih-maka-hryvnia-stala-naibilsh-nedootsinenoiu-valiutoiu-svitu-213396.html . Дата публікації: 24 січня 2018 року.

10. ECD/Eurostat (2012), "Calculation and aggregation of PPPs", in Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities, OECD Publishing. Chapter 12. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264189232-15-en>; <http://www.oecd.org/sdd/prices-ppp/13-3012041ec015.pdf>.
11. Angus Deaton, Alan Heston (2009, November). Understanding PPPs and PPP-based national accounts // Angus Deaton, Research Program in Development Studies, Princeton University, Alan Heston, University of Pennsylvania. November 2009 https://www.princeton.edu/~deaton/downloads/deaton_heston_complete_nov10.pdf p.16-20.
12. Україна. The World Bank. Data [Електронний ресурс] // The World Bank. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/country/ukraine?locale=uk> та <http://api.worldbank.org/v2/uk/country/UKR?downloadformat=excel>.
13. Валовий внутрішній продукт [Електронне джерело] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/xls/vvp_u_xls.zip.
14. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період) [Електронний ресурс] // Національний Банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls.
15. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності по місяцях [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/Zarp_ek_m/Zp_ek_m_u/arh_zpm_u.html.
16. Депозити домашніх господарств у розрізі валют / Грошово-кредитна статистика [Електронний ресурс] // Національний Банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/files/3.2-Deposits.xls>.

References

1. Knyaz, S. V., Horun M. V. (2013). Deposit as the main source of bank resources. *Visnyk Universytetu bankivskoyi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy, 2013 № 1 (16)*. (pp. 164-168) [E-Reader Version]. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/VUbsNbU_2013_1_32.pdf.
2. Diakonov K.N. Deposit Market of Ukraine: are banks and investors in safe? *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu* (pp. 235-238) [E-Reader Version]. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nvmgu_eim_2015_10_53.pdf [in Ukrainian].
3. Volokhataya V. Y. (2013). Factors of Formation of Deposit Resources of the Bank. *BIZNES INFORM, № 8, 2013* (pp. 310-316) [E-Reader Version]. Retrieved from http://www.business-inform.net/pdf/2013/8_0/310_316.pdf [in Ukrainian].
4. Kovalenko M. (2017). Deposit policy banks in Ukraine and its impact on the effectiveness of deposit attraction of resources. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid, № 2/2017*. (pp. 39-44). [E-Reader Version]. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/9.pdf [in Ukrainian].
5. Kovalenko V. V. (2015). Deposit activity of banks of Ukraine: realities and development for the future. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, Issue 4, 2015*. (pp. 834-837) [E-Reader Version]. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/177.pdf> [in Ukrainian].
6. Shkreb, M., Khvedchuk, K. (2016, December) Non-cash society and decentralization in Ukraine: what is lacking for an actual discussion. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy, December 2016* (pp. 6-12). [E-Reader Version]. Retrieved from <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=42352929>. [in Ukrainian].
7. National Bank of Ukraine (2018). *External sector statistics. Indicators of the currency market* [E-Reader Version]. Retrieved from www.bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls. [in Ukrainian].
8. The Economist: the fair hryvnia rate is \$ 7.3 per dollar (2016, January 11). *Ukrayinska pravda* [E-Reader Version]. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2016/01/11/7095055/>. [in Ukrainian].
9. Fresh statistics from Big Mac: Hryvnia has become the most underrated world currency (2018, January 24). *Patrioty Ukrainy* [E-Reader Version]. Retrieved from <http://patrioty.org.ua/economic/svizha-statystyka-vid-bih-maka-hryvnia-stala-naibilsh-nedootsinenoiu-valiutoiu-svitu-213396.html>.
10. ECD/Eurostat (2012). Calculation and aggregation of PPPs. *Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities*. OECD Publishing. Chapter 12. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264189232-15-en>; <http://www.oecd.org/sdd/prices-ppp/13-3012041ec015.pdf>.
11. Angus Deaton, Alan Heston (2009, November). *Understanding PPPs and PPP-based national accounts* (pp. 16-20) [E-Reader Version]. Retrieved from https://www.princeton.edu/~deaton/downloads/deaton_heston_complete_nov10.pdf.

-
12. The World Bank (2018). *Ukraine. Data.* [E-Reader Version]. Retrieved from <https://data.worldbank.org/country/ukraine?locale=uk>; <http://api.worldbank.org/v2/uk/country/UKR?downloadformat=excel> [in Ukrainian].
 13. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny (2018). *Gross Domestic Product* [E-Reader Version]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/xls/vvp_u_xls.zip [in Ukrainian].
 14. National Bank of Ukraine (2018). *Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies (average for the period)* [E-Reader Version]. Retrieved from www.bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls [in Ukrainian].
 15. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny (2018). *Average wages by type of economic activity by months* [E-Reader Version]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/Zarp_ek_m/Zp_ek_m_u/arh_zpm_u.html [in Ukrainian].
 16. National Bank of Ukraine (2018). *Monetary statistics. Deposits of households by currency.* [E-Reader Version]. Retrieved from <https://bank.gov.ua/files/3.2-Deposits.xls> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.03.2018 р.